

T.C.
BAŞBAKANLIK
Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü
Yayın Nu: 9

HİRVATİSTAN'IN TARİHİ KAYNAKLARI BAKIMINDAN
BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ'NİN ÖNEMİ

İsmet BİNARK
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Hırvatça'ya Tercüme

Lidija OGRIC

Bilgisayar Dizgi

Aynur YÖNET

Sadık KINIK

Sevgi BULUT

ISBN : 975-19-1691-7

**20 Mart 1997 tarihinde Zagreb'de Hırvatistan Devlet Arşivleri'nde
verilen konferansın metnidir.**

Osmanlı Devleti'nde arşiv fikrinin hemen ilk çağlardan beri mevcut olduğu, yok edilmeyerek bugüne kadar muhafaza edilmiş milyonlarca arşiv belgesinin mevcudiyeti ile sabittir.

Orta, Yakın Doğu, Balkan ve Akdeniz ülkeleri içerisinde devlet vasfını, hem de kudretli ve kuvvetli devlet olabilme vasfını uzun süre devam ettiren Osmanlı Devleti'nde arşiv fikri çok eskilere kadar uzanmaktadır. Bu bakımdan, bütün Orta, Yakın Doğu ve Balkan ülkeleri içerisinde, Osmanlı arşivleri, idarî kayıtların devlet eliyle tespit edilip düzenlendiği ve günümüze kadar muhafaza edildiği örnek kuruluşlardır.

Türkiye, Osmanlı Devleti'nden devraldığı bu zengin tarihî arşiv mirası ile kemiyet bakımından olduğu kadar, keyfiyet bakımından da, bugün dünyanın en zengin arşivlerine sahip sayılı ülkelerinden birisi durumundadır.

Türk milleti ve devleti olarak sahip olduğumuz arşivlerimiz, yalnızca ülkemiz için değil, bütün Orta ve Yakın Doğu, Balkan ve bazı Akdeniz ülkelerinin tarihleri için de vazgeçilmez bir önemi hâizdir. Bu itibarla, sahip olduğumuz arşiv varlığımız, millî olduğu kadar şüphesiz milletlerarası bir önem ve değer de taşımaktadır.

Osmanlı Devleti'nin resmî yazışmaları, merkez teşkilâtı dairelerinin arşiv malzemesi, bugün İstanbul'da Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi'nde muhafaza edilmektedir. Bazı müze, kütüphane, müftülük ve diğer devlet dairelerinde de, bu devrin tarihi ile ilgili zengin arşiv malzemesi bulunmaktadır.

Osmanlı Devleti'nin merkez teşkilâtı kuruluşlarından olan Divân-ı Hümâyûn, Bâb-ı Defteri ve Bâb-ı Âsafî (Bâb-ı Âli)' ye ve bunların çeşitli daire ve kalemlerine ait sicil, defter ve vesikaları ihtiva eden Başbakanlık Osmanlı Arşivi, sahip bulunduğu arşiv malzemesinin hususiyeti itibariyle, bu dönem için şüphesiz devlet arşivi vasfını taşımaktadır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin en büyük hususiyeti, Türkiye'nin olduğu kadar bugün müstakil devlet kurmuş Orta ve Yakın Doğu, Balkan, Akdeniz, Kuzey Afrika ve Arap ülkelerinin kültür, iktisat ve siyasi tarihlerinin gün ışığına çıkarılmasında, milletlerarası hakların ispatı ve korunmasında, ayrıca vatandaş haklarının gerektiğinde hukukî mesnedi olması bakımından sahip olduğu müstesna değeridir.

Günümüzde, bu ülkelere mensup araştırmacılar, kendi millî arşivlerini kurmak, toplum ilimleri açısından var oluşları ile ilgili meseleleri incelemek, tespit ve değerlendirmek için Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde araştırmalar yapmak mecburiyetini duymaktadırlar.

Bu konferansta, Hırvatistan'ın tarihî kaynakları bakımından Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin önemi ve değeri konusu ele alınacaktır.

*

Yüzyıllar boyunca Osmanlı Devleti'nin idaresi altında kalmış bulunan Balkanlar'ın hemen her bölgesine ait çeşitli türden milyonlarca evrak, bugün İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin muhtelif fonlarında muhafaza edilmekte ve tasnif olunanları araştırmacıların istifadesine sunulmaktadır.

Osmanlı Devleti'nin ve idaresi altında bulunan ülkelerin tarihlerinin fevkalâde mühim kaynaklarından olarak, "Tapu Tahrir", "Ahkâm", "Mühimme" ve "Divân-ı Hümâyûn Defterleri"ni sayabiliriz. Bu defterler, hem devlet idaresi, hem de ait oldukları bölgelerin tarihi hakkında vazgeçilmez değerde bilgiler ihtiva etmektedirler.

Şüphesiz gerek Hırvatistan'da, gerekse Balkanlar'da yeralan herhangi bir bölgeyle alâkalı belge ve defterler, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde mevcut yaklaşık 40 fonun hemen hemen hepsinde ve muhtelif miktarda bulunmaktadır. Ancak Hırvatistan'ın tarihî kaynaklarını incelerken, ilk müracaat edilecek fonlardan birisi Tapu Tahrir Defterleri olmalıdır.

Osmanlılar yeni fethettikleri bir bölgeye ilk iş olarak yetkili bir "emîn" gönderip, nüfus ve gelir kaynaklarını tefarruatıyla tespit edip deftere geçirirler, böylece her sancak için hususî bir nüfus ve hasılât defteri meydana getirirlerdi.

"Defter-i Hâkânî" de denilen Tapu Tahrir Defterleri, Osmanlı Devleti'ne ait memleketlerin içtimaî, demografik ve iktisadî tarihine ait, benzeri başka hiçbir yerde bulunmayan mufassal istatistikî kaynaklardır.

Tahrirler, "il yazıcısı" veya "tahrir emîni" denilen kişiler tarafından, tahriri yapılan vilâyetin kadısının da teftiş ve yardımıyla ve hiçbir hasılât hariç bırakılmayarak dikkatlice yapılırdı. Tahrir esnasında hâs mübaşirleri, zeâmet, tımar, evkaf ve emlâk sahipleri; muaf ve müsellemler, yani beratlı olarak gelir sahibi bulunanlar, ellerindeki beratları, defter suretlerini, temessük ve mahsulât defterlerini tahrir emînine teslim ederlerdi. Emînin, kendisine sunulan ve üç yıllık gelir miktarını gösteren defteri, hükûmet merkezinden getirdiği eski mufassal defterle mukayese ve teftişinden sonra, vergiye tâbi bütün nüfus ve gelir kaynakları, tamamıyla deftere geçirilirdi. Gelir kaynakları ve nüfus tespitinden sonra defter tamam olurdu.

Avârız vergisi için, her kadılığın hane adedi ve muaf olanları ayrı ayrı bir deftere kayıt ve tespit olunurdu. Sancaklardaki her türlü mahsul ve bac vergilerinin ne nispette olduğu ve nasıl alındığı, vukua gelen değişiklikler, eski defterlerle karşılaştırılarak tespit olunur ve merkeze bildirilirdi. Aynı zamanda o sancakta mevcut bütün zeâmetler ve tımar erleri, cebelü miktarlarıyla birlikte kaydedilirdi.

Bir Tapu Tahrir Defteri'nde yer alan ana unsurları şöyle sıralayabiliriz:

Kişi ve cemaat adları, yer adları ve terimler. Bunların kayıtları sayesinde o bölgeye ait *sancak, kaza, nâhiye, köy, çiftlik, mezraa, otlak, çayır, kale, yaylak, hayvanat, cami, kale, mahalle, mescid, medrese* ve *zâviye* gibi unsurlar; meslekler ve meslek sahipleri ile dinî ve askerî terimleri de öğrenmemiz mümkündür.

Görüldüğü gibi bu defterlerde yer alan bilgiler vasıtasıyla, o bölgenin etnik yapısı, dinî vaziyeti, içtimâî hayatı, kültürel ve iktisadî durumu, coğrafi özellikleri ve iklimi ile tarım ve hayvancılık gibi faaliyetleri tespit edilebilmektedir. Yine bu defterlerde yer alan evkaf kayıtlarından da eğitim-öğretim durumuna, imar faaliyetlerine, ticaret yollarına, belediye hizmetlerine, sosyal dayanışma ve çevreyle alâkalı çalışmalara dâir bilgiler edinebiliriz.

Bu defterlerden, 437 numaralı ve Kanunî Sultan Süleyman devrinde tutulmuş olan Tapu Tahrir Defteri, bugün Hırvatistan sınırları içerisinde bulunan Osek kazasına ait köylerin nüfus ve hasılâtına ait kıymetli bilgiler ihtiva etmektedir. 243 numaralı ve 952 (1545) tarihli defter ise Pojega livâsının nüfus, hasılât ve mukâtaasıyla kanunnâmesini şâmindir. 650 numaralı ve Sultan Üçüncü Murad döneminde tutulmuş olan Tapu Tahrir Defterinde ise Pojega Kanunnâmesi'yle köylerinin nüfus, hasılât ve vakıflarını gösteren çok kıymetli bilgiler mevcuttur.

Hırvatistan ile ilgili belgelerin bulunduğu önemli fonlardan birisi de "Mühimme Defterleri"dir. Devletin her türlü kararının alındığı Dîvân-ı Hümâyûn'da hazırlanan berat ve fermanların ve verilen hükümlerin birer suretleri, Mühimme Defterleri'nde yer alırdı. Şahsî konularla alâkalı hükümlerin suretleri, 1649 yılından sonra "Şikâyet Defterleri"ne kaydolunmaya başlanmış ve bu defterler de 1742 tarihinden sonra eyaletlere göre tanzim edilerek "Ahkâm Defterleri"nin teşekkülüne sebep olmuştur.

Balkanlar'da mevcut her ülke ve topluma ait her türlü sosyal, kültürel, dinî, tarihî ve iktisadî konudaki bilginin yer aldığı "Şikâyet", "Ahkâm" ve "Mühimme" Defterleri, Hırvatistan'ın tarihî kaynakları arasında vazgeçilmez bir değer ve öneme sahiptirler.

3 Numaralı ve 966-968 (1558-1560) tarihli Mühimme Defteri'nde 22 Receb 967 (17 Nisan 1560) tarihiyle yer alan ve Mohaç Begi'ne hitaben yazılan hükümde:

*"Sigetvar, Boboçça ve Horkda kalelerinden çıkan ve Sigetvar Kalesi Begi Hırvat Marko'nun faaliyetleri"*ne dâir bilgi verilmektedir.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin önemli fonlarından birisi de Hatt-ı Hümâyûn Tasnifi'dir ve bu fonda Hırvatistan'ın hemen hemen her yönüyle alakalı kıymetli bilgiler mevcuttur.

Hatt-ı Hümâyûn, bir meseleye dâir padişah tarafından sâdır olan yazılı emir, buyruk demektir. Coğrafi ve konu esaslı tasnif edilen bu fonda, 1070-1297 (1659-1880) yıllarına ait belgeler, padişahlara göre kronolojiktir.

Aynı zamanda Hatt-ı Hümâyûn Tasnifi'nin de muhtevasını belirtmesi itibariyle Hırvatistan ile ilgili bu fonda yer alan bir kaç belge özetini zikretmek yerinde olacaktır.

13513 numaralı ve 1203 (1789) tarihli hatt-ı hümâyûnun özeti şu şekildedir:

"Devlet-i Aliyye ile Nemçe (Avusturya) Devleti arasındaki Hırvatistan'a ait yerleri gösteren harita."

7731/A numaralı ve 1205 (1790) tarihli hatt-ı hümâyûn:

*"Ona nehriyle Avusturya Hırvatistan'ı arasındaki arazi mikdarına ve Avusturya (Beç) Devleti'nin iddialarına, Belgrad Ahidnâmesi şartlarının icrasına, Noy sahilinden başlayan Hırvatlık Devleti'nin hudutlarına vesaireye dâir"*dir.

Yine Hatt-ı Hümâyûn Tasnifi'nde yer alan 35029 numaralı ve 1235 (1819) tarihli belge:

*"Avusturya Başvekili Prens Meternich ile Beç'deki Devlet-i Aliyye maslahatgüzârı arasında Hırvatlar maddesi'ne dâir mülâkat ve saireye dâir"*dir.

Hırvatistan ile alâkalı kayda değer belgelerin bulunduğu diğer fonlardan olmak üzere "Sadâret Mektûbî Kalemi" ile "Hariciye Mektûbî Kalemi"ni zikredebiliriz.

Sadrâzam tarafından, yahut padişahın fermanıyla birlikte muhtelif yerlere yazılan tahrirât ve mühim işlere dâir emirlerin, buyruldukların ve sadrâzam mektuplarının yazıldığı yer olan Sadâret Mektûbî Kalemi'nde (A.MKT.MHM) koduyla ve 19 Muharrem 1277 (7 Ağustos 1860) tarihli belge:

*"Merdita denilen Katolik Hırvat taifesinin reisi olup, uhdesine mirlivâlık rütbesi tevcih olunmuş olan Durabip Paşa'ya bu rütbenin verilmesi tarihinden itibaren bir mirlivâ tayini"*ne dâirdir.

1271 (1835) yılında Reisülküttâblık'ın yerine kurulan ve 1291 (1878) yılına kadar Bâbîâli'nin içerisinde yer alan Hariciye Nezâreti, hem kendi nâmına, hem de Sadâret adına yazışmalar yapmış ve bunlar, sadrâzamanın onayından sonra ilgili yerlere gönderilmiştir. Hariciye Nezâreti'nin bu yazışmalarını yürüten Mektûbî Kalemi'nde mevcut 9 Muharrem 1262 (6 Ocak 1846) tarihli belgede : *"Nemçe (Avusturya) Devleti tebeasından olan Hırvatlar'a iyi muamele yapılması"* konusu yer almaktadır. Yine Hariciye Nezâreti Mektûbî Kalemi'nde 29 Rebîulâhir 1270 (1 Kasım 1853) tarihiyle mevcut belgede:

*"Ereğli kömür madeninde çalışmakta iken aralarındaki anlaşmazlıktan dolayı Dersaadet'e getirilen Avusturyalı Hırvatların kalan yevmiyeleriyle eşya ve silâhlarının teslim edilmesi"*ne dâir ifadeler mevcuttur.

Türkiye’de çalışan, ikamet eden ve Osmanlı sınırları içerisinde olup, başka ülkenin insanlarıyla münasebette bulunan Hırvatlarla ilgili ve askerî, adlî ve malî konulara dâir pek çok evrak; *Sadâret Meclis-i Vâlâ Kalemi*, *Sadâret Nezâret ve Devâir*, *Yıldız Evrakı* ve *Dahiliye Nezâreti* gibi fonlarda mevcut bulunmaktadır. Bu sebeple, Hırvatistan ve Hırvatlarla alâkalı her hangi bir konuda araştırma yapmak isteyen yerli ve yabancı araştırmacıların, burada bahsedilen fonlar başta olmak üzere, hemen hemen her fonu dikkatlice taramaları ve tedkik etmeleri gerekmektedir.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde, Hırvatistan ile ilgili belgeler tabii ki bunlardan ibaret değildir. Daha bir çok fon içinde Hırvatistan tarihî kaynakları bakımından birinci derecede öneme sahip belgeler bulunmaktadır. Hatt-ı Hümayunlar, Ali Emiri, İbnülemin ve Muallim Cevdet gibi tasnif birimlerinde bölgesel bir ayırım yapılmadığı için, bu bölge ile ilgili belgeleri tarama yolu ile tespit imkânı vardır. Aynı şekilde, İradelerde, Bâb-ı Âli Evrak Odası, Meclis-i Vükelâ’ya ait birimlerde de bu bölge ile ilgili belgeler yer almaktadır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Balkan ve bölge ülkelerinin tarihî kaynakları bakımından eşi bulunmaz bir hazine durumundadır. Balkanların ve bölge ülkelerinin tarihinin Başbakanlık Osmanlı Arşivi göz ardı edilerek yazılmasının söz konusu olamayacağı kesinlikle söylenebilir.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi’ndeki belgeler hem bölge tarihi bakımından, hem de buralarda yüzlerce yıl sürmüş Türk hâkimiyet ve idaresini göstermesi açısından taşıdığı önem dikkate alınarak, büyük bir itina ile muhafaza edilmekte, yerli ve yabancı bilim adamlarının, araştırmacıların hizmetine sunulmuş bulunmaktadır.

VAŽNOST OTOMANSKE ARHIVE ZA HRVATSKE POVIJESNE IZVORE

Ismet BINARK
Predsjedništvo Republike Turske
Generalni direktor državnog
arhiva

Za vrijeme Otomanskog carstva, koje je dugoročno bilo moćna i jaka država među zemljama Srednjeg i Bliskog Istoka, područja Balkana te Sredozemlja, ideja o arhivu odnosila se je na daljnu prošlost. Prema tome, Otomanski arhiv, sastavljen od države prema administrativnim popisima, predstavlja uzoran primjer među zemljama Srednjeg i Bliskog Istoka, Balkana i regije.

Arhive kojima raspolazu turski narod i država nisu od velike povijesne važnosti samo za našu državu, već i za cijeli Srednji i Bliski Istok, Balkan i regiju i za neke Sredozemne države. Prema tome, bogatstvo arhiva kojim raspolazemo je, bez sumnje, koliko od nacionalne toliko i od međunarodne važnosti i vrijednosti.

Danas su službeni dokumenti Otomanskog carstva pohranjeni u Istanbulu u uredima središnjeg Državnog arhiva Otomanske države. Bogata arhivska dokumentacija tog povijesnog razdoblja nalazi se u još nekim muzejima, knjižnicama, kod muftija te u drugim državnim uredima.

Najvažnija je karakteristika Državnog Otomanskog arhiva da stavljaajući na vidjelo kulturnu, ekonomsku i političku povijest, ne samo Turske već i stvorenih nezavisnih država Srednjeg i Bliskog Istoka, Balkana i regije, sjeverne Afrike i Arapskih zemalja, predstavlja posebnu vrijednost kao pravni oslonac u dokazivanju međunarodnih prava te zaštita kao i prava pojedinaca.

Danas se znanstvenici tih država obraćaju Državnom Otomanskom arhivu da bi stvorili svoje nacionalne arhive i vršili proučavanje s ciljem razvoja njihovih društvenih znanosti.

Na ovom skupu biti će riječi o važnosti i vrijednosti Državne Otomanske arhive u svezi s povijesnim izvorima Hrvatske.

#

"Tapu Tahrir", "Ahkam", "Muhimme" i "Divan-i Humayun Defterleri" sadržavaju iznimno važne izvore Otomanske države te država koje su bile pod Otomanskom administracijom. Ti spisi obuhvaćaju povijesne podatke neprocijenjive vrijednosti o državnoj administraciji kao i povijesti regije kojoj pripadaju.

Bez sumnje, dokumenti i spisi, bilo o Hrvatskoj ili bilo kojoj regiji Balkana, nalaze se u 40 fondova Državnog Otomanskog arhiva čiji su brojevi primjeraka različiti. Međutim, za proučavanje hrvatskih povijesnih izvora, prvi fond kojem se moramo obratiti jeste Tapu Tahrir Defterleri.

Time bi registri vlasništva (= "Tapu Tahrir Defterleri") ili "Defter-i Ilakani" sadržavali jedinstvene socialne, demografske i ekonomsko-političke podatke, koji ne bi postojali nigdje drugdje.

Kao što se vidi, iz podataka tih registara može se ustanoviti etnička slika, vjerski utjecaj, društveni život, kultura i ekonomsko-politička situacija, geografske pojedinosti, klima te poljoprivredna i stočarska zbivanja te regije. Također, u tim registrima moguće je ustanoviti stanje naobrazbe i obuke, razine blagostanja, smjerove trgovine, općinske usluge, socialne pomoći te radove u okolišu.

Među tim knjigama u "Tapu Tahrir Defteri" br.437 sastavljenoj za vrijeme vladavine Kanuni Sultan Suleyman-a, nalaze se vrijedni podaci o selima, populaciji i dohocima Osijeka, koji se danas nalazi u granicama Hrvatske. U knjizi br.243 iz 1545 (952) postoje podaci o

okružju Požege s popisom stanovništva, dohotka te načinom naplaćivanja svih vrsti poreza. "Tapu Tahrir Defteri" br.650, koja je bila sastavljena za vrijeme Sultana Murat-a Trećeg, sadrži vrlo važne podatke o zakonima Požege, popise sela, njihove dohodke i vakufe.

Jedan drugi fond, koji također sadrži veoma važne podatke o Hrvatskoj, je "Muhimme Defteri", registar gdje su prema datumima sakupljeni dekreti i certifikati. Sve državne odredbe, dekreti i certifikati popisani u "Divan-i Humayun"-u, te primjerak svake presude, nalaze se u Muhimme Defterleri. Primjerci presuda pojedincima, od 1649 g. nadalje, upisani su u "Sikayet Defterleri" (=knjige žalbi), a nakon 1742 g. ti registri su bili raspoređeni prema provincijama te su činili "Ahkam Defterleri" (= registar koji sadržava zakone, statute i odredbe donesene na razini administracije).

Svi sociološki, kulturni, vjerski, povijesni i političko-ekonomski podaci država i zajednica Balkana i regije nalaze se u registrima nazvanim "Sikayet", "Ahkam" i "Muhimme Defterleri", i time predstavljaju povijesne podatke od neprocijenive važnosti za Hrvatsku.

Muhimme Defteri br.3 iz 1558-1560 (966-968) sa datumom od 17. travnja 1560 g. (22 Recep 967) sadržava podatke o Mohac Beg-u :

Ovdje je moguće pronaći opis zbivanja oko tvrđave SZIGETVAR hrvatskog beg-a Marka.

Drugi od važnih fondova Državnog Otomanskog arhiva, koji također sadrži vrlo važne i opširne podatke o Hrvatskoj, je "Hatt-i Humayun Tasnifi".

Hatt-i Humayun predstavlja naredbu padišaha u svezi nekog događaja. Taj fond sadržava kronološke podatke padišaha o geografskim podacima te događaje iz razdoblja 1659-1880 (1070-1297).

Sažetak "Hatt-i Humayun br.13513 iz 1789 (1203) je :

Zemljopisna karta Hrvatske prikazane između Otomanske države (= "Devlet-i Aliyye") i Austrije (= "Nemec").

Hatt-i Humayun br.7731 iz 1790 (1205) sadrži :

Podatke o granicama između Austrije i ondašnje Hrvatske.

Povijesni dokument iz Hatt-i Humayun br. 35029 iz 1819 (1235) sadrži :

"Razgovor austrijskog kancelara Meternich-a i otomanskog otpravnika poslova u Beču u svezi hrvatskog problema".

Među fondovima koji se odnose na Hrvatsku i koji su od važnosti možemo spomenuti "Sadaret Mektubi kalemi" i "Hariciye Mektubi kalemi".

Povijesni dokument od 7. kolovoza 1860 (19 Muharrem 1277) sakuplja pod imenom "Sadaret Mektubi kalemi" (pod znakom A.MKT.M11M), službene dopise vezira, dopise prosljedene dekretima padišaha, kao i naredbe o važnim poslovima:

Jedan od tih važnih dokumenata govori o Merditi, hrvatskom predstavniku katolika, koji je dobio titulu padišaha, Durabip Paša i kojem je dodijeljena plaća.

U povijesnom dokumentu od 6. siječnja 1846 (9 Muharrem 1262) piše : "Prema Hrvatima koji su državljani Austrije (= Nemce) se mora dobro postupiti". U dokumentu od 1. studenog 1853 (29 Rebiulahir 1270) je napisano : "Austrijski Hrvati, koji su radili u rudniku u Eregli te koji su dovedeni u Dersaadet nakon međusobnog neslaganja, primiti će ostatak doprinosa, osobne stvari te svoje oružje".

Mnogi dokumenti o vojnim, pravnim i financijskim problemima Hrvata koji su radili i živjeli unutar otomanskih granica i imali odnose sa

strancima nalaze se u fondovima nazvanim Sadaret Meclis-i Vala Kalemi, Sadaret Nezaret i Devair, Yildiz Evraki i Dahiliye Nezareti. Na temelju toga, domaći i strani istraživači koji žele istraživati bilo koji domen o Hrvatskoj i Hrvatima, moraju se, kao prvo, obratiti gore spomenutim fondovima.

Naravno da se Državni Otomanski arhiv ne sastoji samo od gore spomenutih podataka. Mnogi drugi fondovi su u posjedu hrvatskih povijesnih izvora od bitne važnosti. S obzirom da Hatt-i Humayun, Ali Emiri, Ibnulemin te Muallim Cevdet nemaju podatke po

pokrajinama, podaci o toj regiji mogu se pronaći putem istraživanja. Isti je slučaj za jedinice (birim) kao što su Iradcler, Bab-i Ali Evrak Odasi, Meclis-i Vukela.

Državni Otomanski arhiv predstavlja jedinstvenu riznicu povijesnih izvora o Balkanu i regiji. Možemo tvrditi da nije moguće pisati povijest Balkana i regije bez korištenja Državnog Otomanskog arhiva.

T.C.

BAŞBAKANLIK

**DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINLARI**

- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personeli hizmetiçi eğitimi ders notları, İstanbul, 5 Ekim - 3 Aralık 1992.- İstanbul: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXXII, 409 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 1)
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü (Rehber). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - X, 91 s.: rnk. res. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 2)
Eser, Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Arapça olmak üzere dört dilde hazırlanmıştır.
- Fiyatı: 20.000.-TL.
- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü III. Kurumlararası Arşiv Hizmetleri Semineri ders notları, Ankara, 13 - 24 Aralık 1993. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XVII, 345 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 3)
- Binark, İsmet. Türk arşivlerinin kısa tarihçesi ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün faaliyetleri. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - IX, 126 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 4)
- Binark, İsmet. A Short history of the Turkish archives and the activities of the General Directorate of the State Archives. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - IX, 133 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın no. 4)
- Başbakanlık Merkez Teşkilatı (Tarihçe ve Mevzuat). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 2 c. (XXXII, 430; IX, 536 s.: 6 rnk. res.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 5)

Fiyatı: 600.000.-TL.

Satış fiyatı belirtilmemiş olan yayınlar, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile kamu kurum ve kuruluşlarının arşiv personelinin eğitimi, araştırma merkezleri ve üniversiteler için kaynak eser olarak hazırlanmış ve mahdut sayıda basılmıştır.

- Binark, İsmet. Balkan ülkelerinin tarihi kaynakları bakımından Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin önemi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1996. - 20 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 6)

10-12 Haziran 1996 tarihleri arasında Makedonya Cumhuriyeti'nin Ohrid şehrinde düzenlenen "Balkan Ülkeleri Devlet Arşivleri Genel Müdürleri Yuvarlak Masa Toplantısı"na sunulan tebliğdir.

- Binark, İsmet. Importance of the Prime Ministry Ottoman Archives for historical sources of the Balkan countries. - Ankara: Prime Ministry General Directorate of the State Archives, 1996. - 22 s. - (Republic of Turkey Prime Ministry General Directorate of the State Archives; publication nu. 6)
Paper presented in the "Round Table Meeting of the General Directors of State Archives of the Balkan Countries" held in Ohrid, Republic of Macedonia between 10-12 June 1996.

- Binark, İsmet. Yemen tarihinin kaynakları bakımından Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin önemi = Importance of the Prime Ministry Ottoman Archives for historical sources of Yemen. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1996. - 24 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 7)

10 Temmuz 1996 tarihinde Yemen'in başkenti San'a'da, San'a Üniversitesi'nde verilen konferansın metnidir.

- Binark, İsmet. Mısır tarihinin kaynakları bakımından Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin önemi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1997. - 25 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 8)

28 Aralık 1996 tarihinde Mısır Milli Arşivi'nde verilen konferansın metnidir.

- Binark, İsmet. Hırvatistan'ın tarihi kaynakları bakımından Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin önemi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1997. - 15 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın nu. 9)

20 Mart 1997 tarihinde Zagreb'de Hırvatistan Devlet Arşivleri'nde verilen konferansın metnidir.

OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI

YAYINLARI

- Atatürk ile ilgili arşiv belgeleri (1911-1921 tarihleri arasına ait 106 belge). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1982. - XII, 206 s. - (T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın no.1. Gn. no. 060)

- Osmanlı fermanları = Ottoman fermans. - İstanbul: Seçil Ofset, 1992. - 208 s.
- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 2)

- Osmanlı Devleti ile Kafkasya, Türkistan ve Kırım Hanlıkları arasındaki münâsebetlere dâir arşiv belgeleri (1687-1908 yılları arası). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XLVII, 240, 197 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 3)
Mevcudu kalmamıştır. *Fiyatı: 32.000.-TL.*

- Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları arasındaki münâsebetlere dâir arşiv belgeleri: Karabağ - Şuşa, Nahçıvan, Bakü, Gence, Şirvan, Şeki, Revan, Kuba, Hoy, I (1578-1914). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XXVIII, 427 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 4)
Mevcudu kalmamıştır. *Fiyatı: 30.000.-TL.*

- Başbakanlık Osmanlı Arşivi rehberi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XXVI, 634 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 5)
Mevcudu kalmamıştır. *Fiyatı: 40.000.-TL.*

- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı çalışmalarında uyulacak imlâ usûl ve esasları. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VI, 153 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 6)

- Bosna - Hersek ile ilgili arşiv belgeleri (1516 - 1919). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XXVIII, 685 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 7)
Mevcudu kalmamıştır. *Fiyatı: 68.000.-TL.*

- Başbakanlık Osmanlı Arşivi tasnif talimatnamesi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - XIII, 169 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 8)

- Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları arasındaki münâsebetlere dâir arşiv belgeleri: Karabağ - Şuşa, Nahçıvan, Bakü, Gence, Şirvan, Şeki, Revan, Kuba, Hoy, II (1575-1918). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - XX, 483 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 9)
Mevcudu kalmamıştır. *Fiyatı: 65.000.-TL.*

- Reyhman, Jan - Ananiasz Zajaczkowski. Osmanlı - Türk diplomatikası el kitabı = Handbook of Ottoman - Turkish diplomacies / gnış. İng. çev. Andrew S. Ehrenkreutz, çev. Mehmet Fethi Atay. - İstanbul: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXIV, 257 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 10)

- Musul - Kerkük ile ilgili arşiv belgeleri (1525-1919). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - XXXVI, 734 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 11)

Fiyatı: 75.000.-TL.

- 3 numaralı mühimme defteri (966-968/1558-1560): Tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - 570 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 12. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; 1)

Fiyatı: 280.000.-TL.

- 3 numaralı mühimme defteri (966-968/1558-1560): Özet ve transkripsiyon. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - LIX, 816 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 12. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; 1)

Fiyatı: 280.000.-TL.

- 438 numaralı muhâsebe-i vilâyet-i Anadolu defteri (937/1530) I.: Kütahya, Karahisâr-i Sâhip, Sultanönü, Hamid ve Ankara Livâları: Dizin ve tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - XXII, 108, 209 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 13. Defter-i Hâkânî dizisi; 1)

Fiyatı: 160.000.-TL.

- Osmanlı belgelerinde Ermeniler (1915-1920). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1994. - XXXIX, 627 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 14)

Fiyatı: 100.000.-TL.

- Osmanlı belgelerinde Ermeniler (1915-1920). - 2. bsk. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - LXXXIV, 627 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 14)

Fiyatı: 350.000.-TL.

- Hüseyin Nâzım Paşa. Ermeni olayları tarihi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1994. - 2 c. (LXIV, 463, 543 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 15)

Fiyatı: 180.000.-TL.

- Tanzimat öncesi merkez evrakının tasnif kılavuzu ve belge örnekleri. - İstanbul: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XIV, 632 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 16)

- Bulgaristan'daki Osmanlı evrakı. - İstanbul: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XXIII, 230 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 17)

Fiyatı: 30.000.-TL.

- Osmanlı belgelerinde şyakat yazısı. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - IX, 285 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 18)

- Osinanlı fermanları = Ottoman **fermans**.- 2. bs. Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1994.- XXX, 177 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 19)

Fiyatı: 900.000.-TL.

- 438 numaralı muhâsebe-i vilâyet-i Anadolu defteri (937/1530) II.: Bolu, Kastamonu, Kengiri ve Koca-ıllı livâları: Dizin ve tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1994. - XIII, 171, 200 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 20. Defter-i Hâkânî dizisi; I)

Fiyatı: 350.000.-TL.

- 5 numaralı mühimme defteri (973/1565-1566): Tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi 1994. - 704 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 21. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; II)

Fiyatı: 450.000.-TL.

- 5 numaralı mühimme defteri (973/1565-1566): Özet ve indeks. - Ankara: Başbakanlık Basımevi 1994. - XLIX, 449 s. - (Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 21. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; II)

Fiyatı: 400.000.-TL.

- Arşiv belgelerine göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan mezâlimi I: Balkanlar'da Yunan mezâlimi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - LIII, 685 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 22)

Fiyatı: 400.000.-TL.

- Arşiv belgelerine göre Kafkaslar'da ve Anadolu'da Ermeni mezâlimi I: 1906-1918 = Armenian violence and massacre in the Caucasus and Anatolia based on archives. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - LXIII, 642 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 23)

Fiyatı: 400.000.-TL.

- Arşiv belgelerine göre Kafkaslar'da ve Anadolu'da Ermeni mezâlimi II: 1919 = Armenian violence and massacre in the Caucasus and Anatolia based on archives. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - XI, 452 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 24)

Fiyatı: 270.000.-TL.

- Armenians in Ottoman Documents (1915-1920). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - XLIV, 641 s. - (The Turkish Republic Prime Ministry General Directorate of the State Archives; publication no. 25)

Fiyatı: \$ 30.00

- Başbakanlık Osmanlı Arşivi katalogları rehberi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - XXVII, 320 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 26)

Fiyatı: 250.000.-TL.

- 166 numaralı muhâsebe-i vilâyet-i Anadolu defteri (937/1530) Hüdâvendigâr, Biga, Karesi, Saruhân, Aydın, Menteşe, Teke, Alâiye livâları: Dizin ve tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - XVI, 208, 314 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 27. Defter-i Hâkânî dizisi; II)

Fiyatı: 750.000.-TL.

- 6 numaralı mühimme defteri (972/1564-1565): Tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 673 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 28. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; III)

Fiyatı: 850.000.-TL.

- 6 numaralı mühimme defteri (972/1564-1565): Özet-transkripsiyon ve indeks. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 2 c. (XXI, 449; V, 490 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 28. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; III)

Fiyatı: 1.300.000.-TL.

- Makedonya'daki Osmanlı evrakı. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - XVI, 229 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 29)

Fiyatı: 250.000.-TL.

- Arşiv belgelerine göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan mezâlimi II: Anadolu'da Yunan mezâlimi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - XIII, 674 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 30)

Fiyatı: 450.000.-TL.

- Arşiv belgelerine göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan mezâlimi III: Gayr-i Müslimlere yapılan Yunan mezâlimi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - XXXVIII, 630 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 31)

Fiyatı: 500.000.-TL.

- 387 numaralı muhâsebe-i vilâyet-i Karaman ve Rûm defteri (937/1530) I: Konya, Bey-şehri, Ak-şehir, Larende, Ak-saray, Niğde, Kayseriyye ve İç-il livâları: Dizin ve tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - XVIII, 152, 169 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 32. Defter-i Hâkânî dizisi; III)

Fiyatı: 850.000.-TL.

- 12 numaralı mühimme defteri (978-979/1570-1572): Tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - 646 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 33. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; IV)

Fiyatı: 1.250.000.-TL.

- 12 numaralı mühimme defteri (978-979/1570-1572): Özet-transkripsiyon ve indeks. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - 2 c. (XXIX, 434; V, 433 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 33. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri dizisi; IV)

Fiyatı: 1.700.000 -TL.

CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI YAYINLARI

- Devlet Arşiv Sitesi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1977. - 11 s.: 19 plânş.
- Arşiv ve arşivcilik bibliyografyası (Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanmış kaynaklar) / haz. İsmet Binark. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1979. - LXXIX, 285 s. - (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 2. Gn. no. 042)
- Binark, İsmet. Arşiv ve arşivcilik bilgileri. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1980. - XXIV, 245 s. - (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 3. Gn. no. 049)
- Başbakanlık Devlet Arşiv Sitesi "Cumhuriyet Arşivi"nin açılışı, 29 Ekim 1988. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1989. - 16 s.: 24 plânş. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 4)
- Kurumlararası Arşivcilik ve Dokümantasyon Semineri (2 - 27 Ekim 1989: Ankara). - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1989. - 2 c. (190; 50 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın no. 5) c. 1.: Arşiv tebliğleri, c. 2.: Dokümantasyon tebliğleri.
- Kathpalia, Yash Pal. Arşiv malzemesinin korunması ve restorasyonu / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1990. - XLVII, 219 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 6)
- Benoît, Gérard - Danièle Neirinck. Endüstriyel ve tropikal ülkelerin arşiv binalarında en ekonomik korunma metod ve vasıtaları / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1990. - IX, 59 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 8)

- Roper, Michael. Arşiv ve belge yönetimi ile ilgili milli standartlar rehberi - RAMP çalışması / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XIV, 87 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 9)
- Cook, Michael. Arşiv otomasyonuna giriş - bir RAMP çalışması / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XVI, 81 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 10)
- Bınark, İsmet. Cumhuriyet döneminde arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda yapılmış çalışmalar ve Cumhuriyet Arşivi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - 46 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 11)
- Delmas, B. Arşivler / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XIV, 136 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 12)
- Rhoads, B. James. Milli enformasyon sistemlerinde arşiv ve belge yönetiminin rolü - bir RAMP çalışması / çev. Gül Atay. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - IX, 81 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 13)
- Bınark, İsmet. Türk arşivlerinin kısa tarihçesi, önem ve değeri, arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda yapılmış çalışmalar. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - 17 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 14)
25-26 Eylül 1991 tarihlerinde Belgrad'da toplanan "Balkan Ülkeleri Milli Arşiv Direktörleri Toplantısı"na sunulan tebliğdir. Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmıştır.
- Milletlerarası Arşiv Kongresi (12.: 6-11 Eylül 1992: Montreal). XII. Milletlerarası Arşiv Kongresi, 6-11 Eylül 1992, Montreal: Sunulan tebliğler - I.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VII, 45 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın no. 15)
- Milletlerarası Arşiv Kongresi (12.: 6-11 Eylül 1992: Montreal). XII. Milletlerarası Arşiv Kongresi, 6-11 Eylül 1992, Montreal: Sunulan tebliğler - II. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - 63 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın no. 16)

- Schellenberg, T. R. Arşiv idaresi / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - VII, 286 s.; 9 şekil. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 17)
- Clements, D. W. G. - D. L. Thomas. Arşiv belgelerinin korunması konusunda temel bilgiler - bir RAMP çalışması / çev. Neclâ Olsa.- Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. -XIV, 29 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 18)
- Bulgaristan'a satılan evrak ve Cumhuriyet dönemi arşiv çalışmaları. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXXV, 604 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 19)
- Macar asıllı Türk tarihçisi ve arşivist Lajos Fekete'nin arşivciliğimizdeki yeri. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XV, 221 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 20)
- Roper, Michael. Koruma ve konservasyon servisinin plânlanması, teçhizatlandırılması ve personel istihdamı - bir RAMP çalışması / çev. Neclâ İlemin, Neclâ Büyükkırcalı. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994.- XVI, 89 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 21)
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı rehberi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - VIII, 13, 7 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 22)
- İstiklâl Harbî ile ilgili telgraflar. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - V, 652 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 23)

Fiyatı: 50.000.-TL.

- Lynn, M. Stuart. Muhafaza ve erişim teknolojisi: Bilgi ortamının değiştirilmesinde dijital ve dijital olmayan işlemler arasındaki münasebetler konusunda açıklamalı teknik terimler sözlüğü / çev. Neclâ İlemin, Neclâ Büyükkırcalı. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XX, 95 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 24)

- Arşivcilikle ilgili makaleler / çev. Neclâ Büyükkırcalı, Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1995. - XI, 49 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 25)
- 3473 sayılı "Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun" kapsamında ayıklama ve imha komisyonlarına ait çalışma rehberi ve Devlet Arşivi'ne arşiv malzemesinin devir işlemleri. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - XIX, 291 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 26)
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı rehberi. - genlsm. 2. bsk. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1996. - XVIII, 451 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 27)

DOKÜMANTASYON DAİRE BAŞKANLIĞI YAYINLARI

- Enformasyon Bülteni (iki aylık). - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Mayıs 1989-...
İlk dört sayı "Duyuru Bülteni" adı ile yayınlanmıştır.
- Basında Körfez Savaşı sonrası gelişmeler - bibliyografik tarama - (makale, yorum ve haberler). - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1990-1991. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 1/1-16)
1-10. sayılar "Basında Körfez Bunalımı" adı ile yayınlanmıştır.
- Türkiye - Avrupa Topluluğu bibliyografyası (1957-1990) = Turkey - European Community bibliography (1957-1990). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1990. - XLVII, 837 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 2)
- Basında dış Türkler - bibliyografya - (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1990. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XVIII, 222 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 3)
- Basında dış Türkler - bibliyografya - II (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1991. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - XVIII, 229 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 4)

- Türkiye dışındaki Türkler bibliyografyası = A Bibliography of Turks out of Turkey. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - 2 c. (LXV, 1379 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 5)
c. 1.: Genel / Altay - Sibirya Türkleri / Batı Türkleri,
c. 2.: Doğu Avrupa Türkleri / Türkistan Türkleri.
- İç ve dış basında Karabağ olayları I - bibliyografya - (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 30 Nisan 1992. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VI, 88 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 6/1)
- İç ve dış basında Karabağ olayları II - bibliyografya - (makale, yorum ve haberler): 1 Mayıs - 30 Haziran 1992. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VII, 75 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 6/2)
- Türkiye - Avrupa Topluluğu bibliyografyası II (1990-1992) = Turkey - European Community bibliography II (1990 - 1992). - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - XXXIII, 150 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 7)
- Bosna - Hersek bibliyografyası = Bosnia - Herzegovina bibliography. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - XLVI, 410 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 8)
- Basında dış Türkler - bibliyografya - III (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1992. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XII, 506 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 9)
- Türkiye dışındaki Türk vatandaşları bibliyografyası = A Bibliography of Turkish citizens out of Turkey. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXXIX, 187 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 10)
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı rehberi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - III, 6, 7 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 11)
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı rehberi. - gnşlm. 2. bsk. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1996. - VII, 23, 10 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 11)

- Irak Türkleri bibliyografyası = A Bibliography of Iraqi Turks. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - LXVII, 426 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 12)

Fiyatı: 40.000.-TL.

- Basında dış Türkler - bibliyografya - IV (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1993. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1994. - XX, 482 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 13)

- Arşivcilik bibliyografyası (Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanmış kaynaklar) 1979-1994 = A Bibliography on archival studies (Includes Turkish and foreign sources) 1979-1994. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 3 c. (CCVII, 1529 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 14)

Fiyatı: 1.400.000. TL.

- Çevre bibliyografyası. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1995. - LIX, 258 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 15)

- Bosna-Hersek bibliyografyası = A Bibliography of Bosnia-Herzegovina. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1995. - 2 c. (LII, 1299 s.). - (T. C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 16)

Fiyatı: 1.450.000.-TL.

- Batı Trakya Türkleri bibliyografyası = A Bibliography of Western Thrace Turks. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1996. - LXX, 329 s. - (T. C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 17)

- Aşçı, Arif. T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Merkezi'nin bilgi merkezleri sistemi içindeki yeri ve önemi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1996. - 15 s. - (T. C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 18)

- Basında dış Türkler - bibliyografya - V (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak 1994 - 31 Aralık 1995. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1996. - XXIII, 612 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 19)

- Ege sorunu bibliyografyası = A Bibliography of the Aegean question. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1997. - L, 190 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 20)